

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 02 - 351/24-672
Podgorica, 14.05.2024. godine

Predmet: Zaštita maloljetnika od korišćenja u političke svrhe
 u okviru medijskog predstavljanja tokom izbornih procesa

Poštovani,

Izborna kampanja za vanredne izbore za odbornike u Skupštini opštine Budva se intenzivira i pokazuje da i se i dalje kreiraju i objavljuju sadržaji od značaja za medijsko predstavljanje učesnika kampanje, a koji uključuju maloljetnike.

U namjeri da se od strane emitera izbjegne kršenje propisanih standarda, ovim putem još jednom ukazujemo na relevantne odredbe Zakona o medijima, Zakona o elektronskim medijima i Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima, koji se odnose na zaštitu maloljetnika u medijima:

- članom 37 Zakona o medijima propisano je da su mediji dužni da štite integritet djece i maloljetnika.
- članom 55 stav 1 Zakona o elektronskim medijima propisano je da je emiter dužan da poštuje privatnost i dostojanstvo građana i štiti integritet maloljetnih lica.
- članom 21 stav 9 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima zabranjeno je korišćenje maloljetnika u političke svrhe.

Prava maloljetnika proizilaze direktno iz njihovih potreba koje utiču na njihov razvoj i rast, koji se ne mogu obezbijediti bez ispunjenja tih prava. Uključivanje i omogućavanje maloljetnicima da komentarišu, predlažu i učestvuju u planiranju, kreiranju i sprovođenju određenih politika je jedno od tih prava. Zbog toga je vrlo važno i kako se maloljetnicima omogućava da učestvuju u političkoj komunikaciji u toku (medijskih) predizbornih kampanja, tj. kako se oni uključuju u sadržaje posvećene medijskom predstavljanju političkih subjekata u tom procesu.

Politički subjekti pokušavaju da koriste maloljetnike kako bi emotivno uticali i motivisali glasače da im ukažu povjerenje. Sa druge strane, maloljetnicima se mora garantovati mogućnost da slobodno donesu sopstvenu odluku da li žele da učestvuju u određenoj kampanji bilo kojeg političkog subjekta (partije, kandidata i sl.).

Svi koji kreiraju ili omogućavaju medijsko predstavljanje u predizornoj kampanji moraju voditi računa o razlici između učešća i eksploatacije maloljetnika, posebno kada odobravaju ili odbijaju učešće maloljetnika.

Prije uključivanja maloljetnika u sadržaje posvećene medijskom predstavljanju, treba voditi računa da li se takvim sadržajem zaista podržavaju ili narušavaju prava maloljetnika. Pri tome, neophodno je posebno imati u vidu sljedeće:

- maloljetnici ne treba da se koriste kao ukras koji čini političkog subjekta dopadljivijim, niti oružje za dobijanje glasova zasnovanih na emocijama. Korišćenje maloljetnika u političke svrhe se, u ovom slučaju, ogleda u tome što su maloljetnici prisutni samo kao dio formalnosti, bez ikakvih relevantnih veza sa temom, prisutni su kao ukras, a ne u ime sebe, te bivaju objektivizovani.
- maloljetnici ne treba da se koriste kao oružje (tj. da se njima manipuliše) od strane političkih subjekata. Korišćenje maloljetnika u političke svrhe se, u ovom slučaju, ogleda u tome što se aktivnosti, stavovi ili ideje političkog subjekta predstavljaju kao da proizilaze iz potreba

maloljetnika ili da se radi u njihovom (najboljem) interesu, a zapravo se koriste kao opravdanje za stvarne ciljeve odraslih / političkih subjekata.

Prilikom sagledavanja opravdanosti uključivanja maloljetnika u sadržaje koji čine medijsko predstavljanje u predizbornim kampanjama, posebno treba voditi računa da maloljetnici nijesu javne ličnosti. Zbog toga, korišćenje njihovih ličnih podataka (sve informacije koje se odnose na fizičko lice čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi, neposredno ili posredno, a naročito pozivanjem na ličnu identifikacionu oznaku ili jednu ili više karakteristika koje su specifične za fizički, fiziološki, mentalni, ekonomski, kulturni ili društveni identitet tog lica) predstavlja rizik za ugrožavanje njihove privatnosti.

Naime, svaka slika, video ili audio snimak maloljetnika pripada njihovoj privatnosti, tako da oni imaju pravo da odluče sa kim žele da ga podijele. Sa stanovišta prava maloljetnika, nije važno da li je njegov zakonski staratelj na to pristao.

Informisani pristanak maloljetnika pretpostavlja da on, ne samo da je svjestan slobode da kaže „ne“, već i činjenice da je za uključivanje u medijsko predstavljanje bilo koje osobe ili organizacije, kroz korišćenje njegovih ili njenih ličnih podataka, potrebno eksplicitno odobrenje.

Objavljivanje slika maloljetnika može ih dovesti u ranjivo stanje odmah ili kasnije u budućnosti (zbog mogućeg ismijavanja ili stigmatizacije), a njihov „politički trag“ može uticati na njihove buduće mogućnosti za karijeru.

Prilikom sagledavanja opravdanosti uključivanja maloljetnika u medijsko predstavljanje u predizbornoj kampanji, posebno treba voditi računa o maloljetnicima čiji se roditelji ili članovi uže porodice kandiduju za funkcije. Objavljivanje porodičnih portreta i drugih privatnih, ličnih podataka zanemaruje činjenicu da, iako je roditelj javna ličnost, njihova maloljetna djeca to nijesu. Jer, njihova djeca takođe imaju pravo da odluče da li žele da učestvuju u kampanji sa svojim licima, imenima i drugim ličnim podacima. Oni su prirodno podložni efektima medijskog publiciteta i direktnog političkog angažovanja. Zbog toga, njihova zaštita treba da bude još značajnija.

Kad je riječ o uključivanju maloljetnih glumaca ili modela u sadržaje posvećene medijskom predstavljanju, svi opisani principi su na sličan način primjenljivi i na njih, jer oni tek nemaju nikakvog uticaja ili stvarnog uticaja na korišćenje svojih slika.

Imajući u vidu naprijed navedeno, podsjećamo da, kao emiteri, imate važnu ulogu u promovisanju slobodnih i fer izbora, ali isto tako i u zaštiti interesa maloljetnika, kako bismo izbjegli bilo kakvu zloupotrebu njihove nezrelosti i ranjivosti.

Kao način za obezbjeđivanje ovog vida zaštite maloljetnika, ukazujemo na važnost pregleda materijala koji dobijate od političkih entiteta, kako bi spriječili potencijalne zloupotrebe u vezi sa korišćenjem maloljetnika u političke svrhe. Molimo vas da, u skladu sa regulativom koja se odnosi na zaštitu maloljetnika, a koja važi i za emitovanje sadržaja od značaja za medijsko predstavljanje u predizbornoj kampanji, pažljivo pregledate sve materijale koje dobijate od podnosilaca potvrđenih izbornih lista. Posebnu pažnju treba obratiti na sadržaj oglasa, te ukoliko primijetite bilo kakve znake zloupotrebe ili neetičkog korišćenja maloljetnika u političke svrhe, vaša je dužnost da preduzmete odgovarajuće korake i osigurate da se ne emituju oglasi koji uključuju maloljetnike ili potencijalno zloupotrebljavaju njihovu sliku ili lične podatke.

Na kraju, ukazujemo da je saradnja između Agencije i emitera od ključne važnosti za uspješnu zaštitu prava maloljetnika tokom izbornih procesa. Odbijanjem emitovanja oglase u kojima postoji zloupotreba maloljetnika djeluje se preventivno i istovremeno izbjegava pokretanje postupaka i izricanja upravno-nadzornih mjera od strane Agencije.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

- Direktorima emitera televizijskih i radijskih programa
- Savjetima nacionalnog i lokalnih javnih emitera
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Arhiva